

TERMENUL DE PRESCRIȚIE A DREPTULUI LA ACȚIUNE PATRIMONIALĂ ÎNDREPTATĂ ÎMPOTRIVĂ MEMBRILOR ORGANELOR DE CONDUCERE ALE SOCIETAȚII COMERCIALĂ ANTRENATĂ ÎN PROCEDURA INSOLVENȚEI

Prof. univ. dr. **Vasile Luha**,
Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia

Potrivit art. 139 din Legea 85/2006 acțiunea prevăzută la art.139 se prescrie în termen de 3 ani de la data la care a fost cunoscută persoana care a cauzat apariția stării de insolvență dar nu mai devreme de doi ani de la data hotărârii de deschidere a procedurii. Mențiunea “ dar nu mai devreme de doi ani de la data de deschidere a procedurii” din cuprinsul textului de lege este în măsură să conducă la interpretarea în sensul că, în fapt, termenul de prescripție ar fi putut să înceapă, chiar să se împlinească mai înainte de deschiderea procedurii și pentru o astfel de eventualitate legiuitorul a urmărit ca împlinirea termenului de prescripție să fie prorogată timp de doi ani de la deschiderea procedurii.

Or, este unanim acceptat că acțiunea reglementată la art.138 al Legii nr.85/2005 se introduce numai după deschiderea procedurii¹.

Dreptul subiectiv al creditorilor sociali nu se poate naște anterior deschiderii procedurii, deoarece societatea debitoare nu se afla în situația –premisă ”debitor ajuns în stare de insolvență”- iar în aceasta perioada prefalimentară acțiunea pentru stabilirea răspunderii administratorilor aparține societății conform dispozițiilor art.73 și 155 din Legea nr.31/1990². Chiar dacă creditorii sociali au recunoscut faptele administratorilor anterior deschiderii procedurii, ei nu pot acționa pe temeiul art. 138 decât după deschiderea procedurii și înainte de închiderea acesteia.

Momentul începerii curgerii termenului de prescripție coincide cu momentul nașterii dreptului la acțiune (art. 8 al Decretului nr. 167/1958³). Totuși, art. 138 introduce o derogare: prescripția cu o durată de 3 ani curge de la data cunoașterii persoanei care a cauzat insolvența (art. 139).

Așadar, dreptul la acțiune se poate naște anterior deschiderii procedurii și „acțiunea se prescrie” într-un termen de 3 ani calculat de la data cunoașterii persoanei răspunzătoare, dar cu toate acestea, curgerea termenului de prescripție nu poate fi concepută anterior deschiderii procedurii datorită dispozițiilor legale citate mai sus în favoarea creditorilor sociali.

Data cunoașterii raportului este momentul inițial al curgerii termenului de prescripție de 3 ani deoarece în acest document se consemnează, între altele, cauzele ajungerii la starea de insolvență și persoanele care au cauzat asemenea stare. Pe lângă momentul subiectiv al cunoașterii persoanei, textul art. 139 prevede și un al doilea moment, de natură obiectivă: „sau trebuia cunoscută persoana care a cauzat apariția stării de insolvență”. Acest moment coincide, în ultima instanță, cu data cunoașterii raportului administratorului judiciar/ lichidatorului.

Este posibil totuși ca persoane care vor avea calitatea de administrator sau lichidator după deschiderea procedurii să ajungă să cunoască persoanele răspunzătoare anterior acestui moment, în

¹ A se vedea Aurică Avram, Procedura insolvenței. Răspunderea membrilor organelor de conducere, ed. Hamangiu, București, 2007, p.77;

² A se vedea supra 10.2.2.

³ Buletinul Oficial nr.11 din 15 iulie 1960

funcție de diferite împrejurări. O asemenea împrejurare nu va avea însă semnificație juridică deoarece aceste persoane nu aveau în acel moment calitatea procesuală activă de a porni acțiunea în răspundere.

Acțiunea se prescrie în trei ani „dar nu mai devreme de doi ani” calculata de la data hotărârii de deschidere a procedurii. Această mențiune ar fi putut avea semnificație în ipoteza în care titularii ai cererii de tragere la răspundere ar fi fost creditorii. În acest caz creditorii ar fi putut cunoaște persoanele răspunzătoare chiar și înainte de deschiderea procedurii. Dar noua lege a insolvenței nu a mai preluat formulările legii nr. 64/1995 în legătură cu dreptul creditorilor de a porni o astfel de acțiune chiar dacă proiectul legii nr. 85/2006 a avut-o în vedere. Astfel s-a ajuns ca textul art. 139 al legii procedurii insolvenței să fie preluat așa cum a fost consemnat în proiect iar creditorii să fie înlăturați dintre persoanele care pot iniția acțiunea în răspundere. Din perspectiva acestui scurt istoric mențiunea că acțiunea se prescrie în trei ani „dar nu mai devreme de doi ani” calculată de la data hotărârii de deschidere a procedurii reprezintă o necorelare de texte apărută în cursul adoptării legii⁴.

Așadar formularea legii rămâne: indiferent de momentul inițial, care, în aparenta, s-ar putea situa și anterior deschiderii procedurii, împlinirea duratei termenului de prescripție de 3 ani nu se poate produce „mai devreme de 2 ani de la data deschiderii procedurii”. Asta cu atât mai mult cu cât acțiunea reglementată la art. 138 nu poate fi izolată de procedura insolvenței, pentru a fi exercitată ulterior, în procedura de drept comun.

În cazul în care o procedură a fost deschisă sub imperiul legii vechi, respectiv a Legii nr. 64/1995 iar derularea ei continuă sub regimul legii noi se pune problema analizei prescripției extinctive a dreptului material la acțiune de atragere a răspunderii în funcție de momentul formulării acesteia sub imperiul legii vechi sau a celei noi.

Este de menționat că Legea nr. 64/1995 nu cuprindea reglementări speciale în legătură cu prescripția extintivă și făcea trimitere la normele de drept comun. Deci acțiunile începute sub regimul legii vechi erau supuse sub aspectul prescrierii lor regimului comun, general de prescripție.

În acest cadru acțiunea în răspundere începută de creditorii este menținută pe rol chiar dacă sub regimul legii noi creditorii nu mai aveau calitate procesuală activă. Concluzia se impune deoarece legea nouă nu retroactivează, însă sub aspect procesual acțiunea pornită urmează regulile procedurale impuse de legea nouă care sunt de imediată aplicare. Noua lege impune însă și reguli speciale de prescripție pe care legea veche nu le-a avut, respectiv cele înscrise în art. 139. Vor fi ele aplicabile și pentru creditorii sau acțiunea pornită de aceștia va fi supusă în continuare reglementării dreptului comun în materie de prescripție așa cum prevedea Legea nr. 64/1995 ? S-a observat că normele de prescripție au caracter procesual și sunt de imediată aplicare și, prin urmare, regulile înscrise în art. 139 vor governa și acțiunea pornită sub regimul legii vechi⁵.

De altfel doctrina a reținut că problematica aplicării normelor de prescripție în succesiunea lor vizează constituirea unei situații juridice prin prelungirea unei stări de fapt continue⁶. Pornind de la această premisă s-a observat că termenele de prescripție începute sub legea veche și încă neîmplinite la data când a fost abrogată depind de legea nouă, în temeiul acțiunii ei imediate, fie că le scurtează, fie că le prelungește. În consecință, s-a spus, termenele care au fost reduse de legea nouă sunt socotite că încep să curgă din momentul intrării sale în vigoare; prin excepție, termenele vechi rămân mai departe aplicabile, dacă se împlinesc mai înainte sau odată cu cele stabilite de legea nouă. Prelungirea unor termene se aplică și prescripției începute sub legea veche, dar adăugându-se în calcul și timpul scurs până la intrarea în vigoare a legii noi⁷.

⁴ Aurică Avram, Procedura insolvenței. Răspunderea membrilor organelor de conducere, ed. Hamangiu, București, 2007, p.129;

⁵ Aurică Avram, Procedura insolvenței. Răspunderea membrilor organelor de conducere, ed. Hamangiu, București, 2007, p.135;

⁶ Octavian Căpățână în Tratat de drept civil. Partea generală, I, ed. Academiei, București, 1989, p.132;

⁷ A se vedea aplicația soluției în Trib. Suprem, civ., dec.nr. 336/1981, în Revista română de drept nr.11/1981, p.45;